

Kenen tarina?

Mridula Koshy rikkoo perinteisten adoptiotarinoiden juonikaavoja. Lehtemme haastattelussa hän raottaa kirjansa kansia ja ravistelee adoptiomaailman myyttejä.

Olet kasitellyt adoptiota kirjoissasi. Muuttuivatko omat käsityksesi adoptiosta, kun kävit läpi adoptioprosessin?

Kirjailijana haluan aina paitsi kertoa tarinan myös tutkia itse tarinankerronnan luonnetta. Siis sitä, miten me valitsemme kertomamme tarinan ja millaisen rakenteen annamme tarinan kerronnalle. Tämän tutkimisen tärkeys on avautunut minulle kaikkein vahvimmin adoptiokokemukseni kautta. Ennen kuin astuin adoptiomaailmaan, uskoin tarinaan, jossa on onnellinen loppu. Käsitteeni adoptiosta oli varsin tiedostamaton ja siksi täysin epäkriittinen.

Jo tytärtäni odottaessani aloin tiedostaa selvemmin sen, että adoptiotarina oli pelkkä tarina, rakennettu ja varsin romantisoitu tarina eikä minikään ehdottoman totuuden kuvaus, kuten olin olettanut. Muistan miten ajoin Yhdysvalloissa virastoon, joka oli kaukana toisessa kaupungissa, ja minua odotti siellä adoptiojärjestön työn-

tekijä, jonka piti auttaa hakemukseni jättämisessä. Pitkässä jonossa odotellessamme hän puhui monista asioista, myös oman adoptiotyttärensä vaikeuksista, joista hän syytti tyttärensä nuorena aikuisena tekemiä huonoja valintoja. Sitten hän jatkoi arvostelemalla erästä adoptioäitiä, joka tunnettiin siitä, että hän syytti lapsensa vaikeuksista adoptiota instituutiona. Adoptiotyöntekijän mukaan tuo äiti oli vähintäänkin osaamaton äitinä. Minä vain nyökyttelin. Tunsin, että työntekijä järjesteli minua omalle puolelleen, ja siinä oli jotakin häijyä. Minusta tuntui, että tuo paksu asiakirjanivaska, jonka oli määrä tuoda lapseni kotiin, ei menisi eteenpäin ilman apua häneltä ja monilta muilta, joilla oli omat syynsä pitää yllä aivan tietynlaista tarinaa adoptiosta.

Enää en nyökytellen myötäile sitä ajatusta, että adoptiossa on kyse ikuisesta perheestä ja onnellisesta lopusta. Siitä tarinasta jää pois liian paljon tärkeitä asioita. Esimerkiksi menetykset. Vaikka adoptiopeperhe pysyisikin yhdessä ikuisesti, on ole-

massa myös biologinen perhe, josta adoptiolapsi erotetaan ja johon hän ehkä haluaa takaisin. Ehkä myös biologinen perhe haluaa lapsensa takaisin. Tässä kuvassa onnettomuutta, voimattomien ja oikeudettomien ihmisten onnettomuutta, syntyy siitä, että tähän perheen yhdistämiseen ei ole juridisia ja yhteiskunnallisia keinoja.

Novellissasi 'Jane Eyre' paahenkilö on intialainen Lubna, joka asuu Yhdysvalloissa mutta on adoptoinut tyttärensä Keralasta. Kun Lubnan tati, joka on lastenlaakari, näkee tummaihoisen keralalaistyton ensi kertaa, hän kysyy: 'Eikö sinun annettu valita?' Lubna toteaa, että Amerikassa kaikki pitävät tyttöä kauniina. Intiassa ei kukaan. On tunnettua, että Intiassa on perinteisesti pidetty vaaleaa ihoa haluttavana ja yhdistetty se menestykseen ja hyvään yhteiskunnalliseen asemaan. Onko tallainen ihonvärirasismi mielestäsi edelleen yleistä vai onko tilanne muuttumassa nuoremmissa sukupolvissa? Miten tämä asenne vaikuttaa Intian kotimaisen adoption tilanteeseen - haluavatko useimmat

adoptiohakijat yhä vaaleaihoisen lapsen vai ovatko esimerkiksi keskiluokkaiset kaupunkilaiset avautumassa muillekin vaihtoehdoille?

Intialaisten adoptiohakijoiden lapsitoiveista ei voi sanoa mitään yleistä, koska Intia on valtava maa ja siellä on useita erilaisia lapsensaantiin ja adoptioon liittyviä perinteitä. Myös erilaiset henkilökohtaiset kokemukset vaikuttavat yksittäisten ihmisten adoptiopäätöksiin. Jos intialaisilla adoptiohakijoilla jotain yhteistä on, niin se on sama asia joka on yhteinen adoptiohakijoille kaikkialla: toive lapsesta, joka on kuin tyhjä taulu. Tämä on alatekstina siinä adoptiotarinassa, jota nykymuotoisessa adoptiossa edelleen tarjotaan hakijoille kaikkialla: että he voivat saada lapsen, jolla ei ole historiaa taakkanaan. Vaikka intialaiset adoptiovanhemmat hyväksyvätkin tämän tarinan, he tietävät toisaalta, ettei siinä tarinassa ole järkeä. Sen tiedon kanssa kamppaileva vanhempi valmistautuu tarjoamaan lapselle jonkinlaisen yhteyden tarinaan, jonka lapsi tuo mukanaan, mutta aloittaa myös elinikäisen prosessin, jossa vedetään raja tämän tarinan ja sen tarinan välille, jonka vanhempi haluaa kertoa: tarinan, jossa on tyhjä taulu ja sen kanssa yhteen kuuluva onnellinen loppu. Adoptiovanhemmat kaikkialla haluavat kertoa lapselleen, että vaikka lapsi ei syntynyt äitinsä vatsasta, hän syntyi äitinsä sydämessä. Yksittäisestä adoptiovanhemmasta riippuu, tuetaanko lasta lainkaan ajattelemaan ensimmäistä äitiään, jonka vatsasta hän syntyi. Ja monet adoptiovanhemmat Intiassa kuten muuallakin välttävät kokonaan mainitsemasta ensimmäisen äidin sydäntä.

En voi käyttää sanaa ”rasismi” kuvaamaan vaalean ihon suosimista Intiassa, koska samaa sanaa käytetään kuvaamaan afrikkalaissyntyisten ihmisten orjuutusta ja nykyistä raakaa kohtelua Yhdysvalloissa ja muualla. Vaalean ihon suosio Intiassa heijastaa enemmän intialaista luokka- ja kastiajattelua, jossa tummaihoiset lapset yhdistetään alempiin luokkiin ja kasteihin. Tämä asenne on ongelma, mutta ei samalla tavoin kuin rasismi on ongelma lännessä. Novellissani ”Jane Eyre” näen ne amerikkalaiset, jotka pitävät Lubnan tytärtä kauniina, rasisteina. Fetissimäinen suhtautuminen tummaan ihoon on osa sitä, miten rasismi Yhdysvalloissa nykyään ilmenee.

Ainakin yksi kiistanalainen ihonväriin liittyvä episodi Intian adoptio maailmassa liittyy kansainväliseen, ei kotimaiseen adoptioon. 1990-luvun lopulla vaaleaihoisen lambada-heimon jäseniä suostuteltiin luopumaan lapsistaan, koska näille oli kysyntää kansainvälisessä adoptiossa.

Ututisten mukaan kotimainen adoptio on tuloissa hyväksytyimmäksi Intiassa. Ulkomaiset adoptiovanhemmat puolestaan ovat kohdanneet Intiassa vaihtelevaa suhtautumista, joskus hyväksyntää ja onnittelevia, mutta myös kriittisiä ja kitkeriäkin kysymyksiä, kuten ”Ostitteko hänet?”. Joskus kansainvälinen adoptioprosessi on myös pysähtynyt tai viivästynyt siksi, että joku virkamies tai tuomari suhtautui kielteis-

esti lasten viemiseen pois Intiasta. Sanoisitko, että kotimainen adoptio Intiassa (tai adoptio intialaisiin perheisiin ulkomailla) on kuitenkin enimmäkseen hyväksyttyä nykyään? Entä näkevät intialaiset adoptiovanhemmat itsensä osana adoptioyhteisöä - hakeutuvatko he yhteen pitämään yhteyttä ja jakaakseen kokemuksia ja neuvoja vai pidetäänkö adoptiota enemmän yksityisasiana?

Lapsikauppa on adoptiossa todellinen ongelma, eikä se ole mikään satunnainen tai tilapäinen ongelma vaan pikemminkin väistämättömyys, sillä adoption epätasa-arvoinen rakenne – ne, joilla on valtaa, adoptoivat niiltä, joilla valtaa ei ole – vetää puoleensa korruptiota, useimmiten ulkopuolisten välittäjien muodossa. Ihmiset, jotka suhtautuivat epäluuloisesti omaan adoptioon, olivat köyhiä työläisiä. Keskiluokka suhtautui enimmäkseen onnittelevasti. Työläiset suhtautuivat epäluuloisesti, kuten on syytäkin, ja keskiluokka hyväksyvästi, kuten on ymmärrettävääkin, koska järjestelmä suosii keskiluokkaa. Kaikkeksi onneksi kukaan ei enää nykyään huomauttele tai esitä kysymyksiä lapseni kuullen, kun hän on jo tarpeeksi iso ymmärtämään mistä puhutaan.

Kotimainen adoptio Intiassa on lisääntymässä. Myönteistä on se, että monet adoptiovanhemmat hakeutuvat yhteen, ja samaan tapaan kuin lännessä täälläkin pyritään suhtautumaan adoptioon identiteettinä, joka luodaan muiden kanssa keskustellen, eikä vaiettavana salaisuutena. Mielestäni tämä on myönteistä varsinkin siksi, että länsimaissa, missä nykymuotoinen adoptio syntyi, ollaan menossa siihen suuntaan, että adoptoidut jatkavat aikuisiällä sitä identiteetin muodostamistyötä, jossa adoptiovanhemmat auttoivat heidät alkuun.

Amerikankorealaisten adoptoitujen kokemukset kertovat adoptioyhteisölle paljon siitä, mitä tulevaisuudessa on odotettavissa kaikille adoptiotriadin jäsenille – biologisille vanhemmille, adoptiovanhemmille ja adoptoiduille. Amerikankorealaiset adoptoidut – joista jotkut adoptoitiin jo 1950-luvulla, jotkut adoptoitiin osana Yhdysvaltain adoptio maailman evankelikaalisen siiven toimintaa ja monet kirjoittavat koskettavasti adoptiokodissa saamastaan rakkaudesta – ovat nyt saavuttaneet laillisen oikeuden saada takaisin ensimmäisen maansa kansalaisuuden. On selvää, että jos identiteetin rakentamisen on tarkoitus olla yhtenäinen ja voimauttava kokemus, sen tueksi tarvitaan kollektiivista ajattelua ja toimintaa.

Olet itse adoptoinut lapsen Intiasta Yhdysvalloissa asuessasi. Miten luonnehtisit yleisiä asenteita adoptioon Yhdysvalloissa verrattuna Intiaan?

Sekä adoptioyhteisön että yleisen kulttuurin asenne adoptioon on Yhdysvalloissa hyvin samanlainen kuin Intiassa. Kummassakin yhteiskunnassa työväenluokan ihmiset suhtautuvat

epäluuloisesti adoptioon instituutiona ja sen ”hyvään” vaikutukseen. Toisaalta monet ilmaisevat kateutta ja huomauttavat, että adoptiolapsi on onnekas päästessään ylempään yhteiskuntaluokkaan. Vaikka tämä ajattelu näyttää ristiriitaiselta, se voidaan ymmärtää luokkakateutena ja tietoisuutena siitä, että laitoksiin jäävät lapset joutuvat todennäköisesti kärsimään laiminlyönneistä ja pahemmastakin. Ylemmissä sosiaaliluokissa, joita adoptiovanhemmat yleensä edustavat, adoptio nähdään hyväntahtoisena instituutiona, josta pitäisi enintään oikaista hiukan kupruja. Kummassakin yhteiskunnassa kuulee vain hyvin harvoin kenenkään ylempien sosiaaliluokkien ihmisen sanovan, että rakenteellisella epätasa-arvolla on jotakin merkitystä adoptioprosessissa.

Novellissa 'Jane Eyre' sivutaan myös tarinan adoptioaidin ja lapsen päivittäisiä rutineja, jotka auttavat heitä selviämään yhteiselämästään: 'Hän on päättänyt jättää mainitsematta ne kymmenen milligrammaa Prozacia, jotka hän ottaa päivittäin vastapainona Ashan viidelle milligrammalle Risperdalia, viidelle milligrammalle Stratteraa ja aamuin ja illoin otettaville viidelle milligrammalle Triptafenia.' Suomalaisessa adoptioyhteisössä tiedostetaan hyvin, että adoptiolapsilla on usein erityistarpeita, kuten ADHD:tä tai oppimisvaikeuksia, sekä fyysisiä sairauksia, kuten B-hepatiittia tai thalassemiaa, ja adoptiovalmennuksessa korostetaan, että adoptiohakijoiden pitäisi olla valmiita vastaamaan näihin haasteisiin ja hakemaan tarvittaessa apua. Puhutaanko myös intialaisessa julkisessa adoptiokeskustelussa naista näkökohdista - valmistellaanko vanhempia näihin haasteisiin?

Minulla ei ole suoraa kokemusta kotimaisesta adoptiosta Intiassa, vaikka olenkin intialainen ja asun Intiassa. Oma kokemukseni oli kansainvälisestä adoptiosta. Amerikkalainen palvelunantajani ei paljonkaan valmistellut minua tai muita samaan aikaan odottaneita vanhempia lastemme todellisiin haasteisiin. Vaikka jotkin adoptoitujen hankaluudet – oppimisvaikeudet tai fyysiset sairaudet, kuten B-hepatiitti – ovat haaste adoptiovanhemmille ja laajemmalle yhteisölle, joka pyrkii tukemaan adoptoivia, ne kohdataan kuitenkin helpommin kuin niiden adoptoitujen vaikeudet, joille itse adoptio on henkisesti tuskallinen asia. Adoptoidulle on elinikäinen haaste elää paitsi sen kanssa, mitä hänen tarinastaan tiedetään, myös sen kanssa, mitä hän ei saa tietoonsa, ja tämä on alue, jota adoptiojärjestöt eivät lainkaan käsittele sen enempää Yhdysvalloissa kuin uskoakseni Intiassakaan. Kun identiteetistä ylipäätään puhutaan, sen ajatellaan merkitsevän kulttuurin ulkoisia ja kosmeettisia puolia – rannerenkaita ja bindejä – ja jossain määrin sisäistä ravitsemusta – etupäässä intialaisten ruokalajien lisäämistä perheen ruokapöytään, mutta ei tietenkään sitä, että adoptiovanhempien pitäisi perehtyä lapsen kieleen tai uskontoon.

Mitä oppimishäiriöihin tulee, niistä kärsivien lasten palvelut Intiassa saavat aivan liian vähän rahoitusta verrattuna samanlaisiin palveluihin esimerkiksi Yhdysvalloissa. Koska oppimisvaike-

udet ovat adoptioplapsilla keskimääräistä yleisempiä, he joutuvat kärsimään suhteettoman paljon siitä, että valtio ei järjestä tarvittavia palveluja.

Intian byrokraatia on tunnetusti arvaamaton ja voi aiheuttaa pitkiä viivytyksiä missä tahansa vaiheessa adoptioprosessia. Intian adoptiojärjestelmän tuoreimmassa uudistuksessa vuonna 2012 oli virallisena tarkoituksena lyhentää pitkiä prosesseja ja odotusaikoja, mutta käytännössä tuloksena olivat pitkälliset seisahdukset ja vielä pitemmät odotukset ainakin kansainvälisessä adoptiossa. Intian tuore hallitus on luvannut jälleen uudistaa adoptiojärjestelmää prosessien nopeuttamiseksi. On toki hyvä tavoite lyhentää aikaa, jonka lapset joutuvat viettämään lastenkodeissa, koska niissä on aina pulaa yksilöllisestä huomiosta ja hoidosta ja riskinä on kaikenlainen kaltoinkohtelu. Kasvaako kuitenkin riski, että lasten tilanteiden ja taustojen tarkistukset laiminlyödään, kun on paineita saada heidät entistä nopeammin 'ulos'?

On ilman muuta olemassa paineita saada lapset ulos nopeasti, ja tämä voi todella lisätä riskiä, että lapsen etu jää jalkoihin. Jos adoptiojärjestelmä olisi toisenlainen ja oikeudenmukaisempi, emme kantaisi huolta siitä, että lasten sijoittaminen perheisiin pitkittyy, vaan pikemminkin siitä, että lasten pääsyyn takaisin syntymäperheeseensä ei panosteta. Lapsen oikeus palata syntymäperheeseensä tulkitaan väärin lapsen oikeudeksi tulla adoptoiduksi. Syntymäperheiden tarve saada tukea, joka mahdollistaisi lapsista huolehtimisen, ohitetaan kiiruhdettaessa täyttämään adoptio-perheiden tarpeita. Tähän tulee muutos vasta, kun adoptoidut ja syntymäperheet saavat enemmän valtaa adoptiotriadissa. Tällainen muutos on meneillään joissakin osissa maailmaa, missä avoin adoptio on tulossa mahdolliseksi. Ei ole sattumaa, että kyse on juuri niistä maista, joissa adoptoitujen yhteisöt ja syntymä-äitien yhteisöt ovat järjestäytyneitä ja toimivat vahvasti. Tämä on lisännyt kansainvälistä adoptiota, koska länsimaalaiset perheet eivät ole halunneet kotimaisia adoptioita, joissa ollaan avoimessa yhteydessä biologiseen perheeseen.

Samalla tavoin kuin adoptio on muuttanut koko perhekäsitystä, myös käsitys adoptiosta tulee muuttamaan, kun useimmat äänet pääsevät määrittelemään, mitä adoptiolta tarvitaan. Tulevaisuudessa pidetään ehkä barbaarisena sitä, että vaikeuksissa olevat naiset pakotetaan luopumaan lapsistaan olosuhteissa, joissa millekään osapuolelle ei jää mahdollisuutta yhteydenpitoon jatkossa.

Menneisytydessä adoptiot Intiassa olivat toisenlaisia kuin nykyään. Suku tai yhteisö piti huolta lapsista, jos he jäivät orvoiksi tai vanhemmat eivät pystyneet huolehtimaan heistä. On merkittävää, että jälkimmäisessä tapauksessa vanhemmille jäi usein oikeus ottaa lapsi takaisin, kun he pystyivät jälleen täyttämään lapsen tarpeet. Nykyään on todistetusti sattunut tapauksia, joissa äidit luopuvat lapsistaan luullen virheellisesti,

että kyse on tällaisesta vanhan ajan adoptiosta. Nuo entisajan lähes avoimet adoptiotkaan eivät toki olleet täydellisiä. Oma äitini kasvoi etäisen sukulaisten kodissa, jonne hänet oli sijoitettu kaksijakoiseen asemaan, sekä palvelijaksi että perheenjäseneksi. On selvää, että voimme hyvällä omallatunnolla hylätä menneisyyden pahimmat puolet, mutta samalla on syytä hyväksyä ajatus, että muutos on jatkuvaa, vaikka se ei aina välttämättä viekään kohti parempaa.

Olet sanonut, että kirjoitit romaanin *Not Only The Things That Have Happened* osittain muuttaksesi adoptiosta kerrottavia tarinoita. Kirjassa tutkitaan niitä henkilökohtaisia tilanteita ja yhteiskunnallisia ennakkoluuloja ja epätasaroita, jotka voivat johtaa biologisen vanhemman luopumaan lapsestaan, sekä adoption pysyviä vaikutuksia niin biologisen perheen, adoptio-perheen kuin itse adoptoidunkin elämään. Kirjoitat katkenneista kertomuksista kirjan biologinen äiti ei enää näe lapsensa elämäntarinan jatkoa, ja aikuinen adoptoitu on menettänyt oman tarinansa alun. Oletko sitä mieltä, että valitsemisessa adoptiotarinoissa nämä menetykset ohitetaan liian helposti?

Romaanini kertoo köyhästä intialaisäidistä, joka haluaa pitää lapsensa, mutta ei saa tukea tälle toiveelleen. Hän pitää silti lapsen neljän vuoden ajan ja luopuu lapsesta vasta, kun hänen ovelle ilmiantuu ulkomaalainen pariskunta paikallisen luostarin nunnien neuvomana. Vallitsevissa adoptiotarinoissa syntymä-äiti nähdään useimmiten täysin sopimattomana vanhempana tai sitten rohkeana ihmisenä, joka päättää luopua lapsesta, josta hän ei pysty huolehtimaan. Joskus syntymä-äidin sallitaan olla sekä sopimaton että rohkea. Toisinaan taas hän on niin sopimaton, että lapsi on pakko ottaa häneltä pois. Molemmissa syntymä-äidin tarinan versioissa hänen olemassaolonsa päättyy lapsen luovutukseen. Hänet voidaan unohtaa, koska hän oletettavasti jatkaa elämäänsä vailla mitään yhteyttä lapsen tarinaan.

Romaanini syntymä-äiti ei ole sopimaton äidiksi, eikä hän myöskään kuvaile päätöstään lapsen luovuttamisesta rohkeaksi vaan näkee sen pikemminkin heikkoutena, johon hän sortuu suurissa vaikeuksissa ollessaan. Hän ei katoa romaanista vaan jatkaa elämäänsä kamppailien kaikkien niiden ongelmien kanssa, jotka liittyvät elinikäisen surun ja epävarmuuden käsittelemiseen. Hän toivoo lapsensa paluuta, mutta hänellä ei ole valtaa saada sitä aikaan. Hänen tarinansa on melko uusi siinä suhteessa, että se jatkuu lapsesta luopumisen jälkeenkin.

Romaanissani adoptio tapahtuu kaikkea muuta kuin avoimesti, ja tästä seuraa käänne, jossa tarinasta tulee adoption purkautumisen tarina. Purkautuminen on mahdollista juuri siksi, että kirjan adoptio tapahtuu niin hämärissä olosuhteissa. Meille tarjolla olevissa adoptiotarinoissa ei myöskään tuoda esille sitä, miten adoption rakenne jo itsessään voi aiheuttaa adoption pur-

kautumisen. Tätä käsitellään sekä romaanissani (<http://www.amazon.com/Lost-Boy-Mridula-Koshy-ebook/dp/B00KW2HILU>) että tässä Reutersin artikkelissa kansainvälisesti adoptoiduista lapsista, joista adoptio-perheet hankkiutuvat eroon: <http://www.reuters.com/investigates/adoption/#article/part1>

Romaanin jälkimmäinen osa kertoo adoptoidun lapsen aikuisuudesta. Adoptoidun monimutkaisen ja vaikean identiteetin kanssa elämisestä ei paljonkaan kerrota. Yleisesti ajatellaan, että aikuistuuksaan lapsi jättää taakseen adoption mahdollisesti aiheuttamat ristiriidat. Että adoptio tuo mukanaan onnellisen lopun. Nykyään kuitenkin tiedetään aikuisten adoptoitujen kokemusten perusteella, että nämä ristiriidat ja sen työstäminen on elinikäinen prosessi. Kerran luin kirjaani yleisötilaisuudessa, ja eräs keski-ikäinen nainen yleisössä kertoi koskettavasti äidistään, joka jatkaa tätä haastavaa työtä vielä seitsemänkymmipäivänäkin, ja siitä, miten tämä on vaikuttanut seuraaviin sukupolviin.

Minua myös kiinnosti kertoa romaanissani adoption tarina tavalla, joka heijastaa sitä väistämättömän monimutkaista työtä, jota valmiiksi annettujen tarinoiden purkaminen vaatii. Tarinaani on rakennettu monta peräkkäistä aloitusta, jotta se toisi näkyviin ne vaikeudet, joita uusien tarinoiden kertomisessa aina on.

Entistä useimmat adoptiovanhemmat ovat nykyään valmiita näkemykseen biologisen perheen osana lapsen 'suurperhettä' pikemminkin kuin uhkana omalle vanhemmuudelleen. Myös sosiaalinen media on mahdollistanut sen, että adoptoidut ja heidän biologiset sukulaisensa etsivät toisiaan ja luovat yhteyksiä virallisten väylien ohi. Mitä ajattelet tästä?

Minusta pyrkimys yhteyksien luomiseen on myönteistä. Neuvoisin, että adoptio-perheet eivät tyytyisi pelkkään juurimatkailuun lastensa syntymämaassa, vaan kiinnittäisivät siellä ollessaan huomiota myös sellaisiin jälkiin, joita heidän lapsensa voisivat aikuisina lähteä seuraamaan. Vauraudummehan lastemme tulevaisuuteen muillakin tavoin, esimerkiksi säästämällä rahaa heidän opintoihinsa, ja voimme varautua myös tähän mahdolliseen tulevaisuuteen. Tämä on lisäsyys adoptiovanhemmille opetella lapsensa synnyinmaan kieltä ja paneutua toisissaan synnyinkulttuurin poliittiseen ja sosiaaliseen dynamiikkaan.

Meiltä vaaditaan vanhempina paljon sellaista, mistä emme ehkä tienneet aloittaessamme adoptiomatkaa, mutta kun asiaa miettii, myös meidän adoptiolapsiltamme on vaadittu paljon. Me voimme tasapainottaa tätä asetelmaa, jos emme tyydy pelkkään synnyinmaan kosmeettisten ja ulkokohtaisten kulttuuritotteiden kulutukseen.

Olet kysynyt, eiko biologinen äiti ole 'juuri se äiti, jota lapsi tarvitsee'. Mutta eiko ajatus syntymävanhemmasta parhaana mahdollisena van-

hempana ole samanlainen myytti kuin ajatus adoptiovanhemmista hyvän tekijöinä ja pelastajina, jotka eivät voi tehdä mitään vaaraa?

En väitä, että lapsen pitäisi pysyä kodissa, jossa häntä kohdellaan kaltain – olipa kyseessä sitten synnyinperhe tai adoptioerhe – mutta mielestäni meidän on lähdeittävä siitä, että lapsen tarpeet täytetään parhaiten, kun hänen elämässään tulee mahdollisimman vähän psyykkisiä katkoksia. Se merkitsee, että synnyinperhe on tuettava kaikkein mahdollisimman tavoin. Uskon myös biologisen vanhemman oikeuteen kasvattaa lapsensa sekä hänen oikeuteensa saada riittävä tukea lapsen kasvattamiseen.

Adoptio on valinta, joka ihmisen on voitava tehdä vapaasti. Esimerkiksi yksinhuoltajilta, HLBT-vanhemmilta (seksuaali- tai sukupuolivähemmistöön kuuluvilta vanhemmilta) ja alempana yhteiskuntaluokkaan kuuluvilta vanhemmilta ei pitäisi evätä mahdollisuutta adoptioon, kuten usein tapahtuu. Toisaalta en näe adoptiota yksilön oikeutena. Biologisen vanhemman oikeus kasvattaa lapsensa on etusijalla, sen on oltava vahvempi kuin adoptiovanhemman oikeus adoptoida lapsi. Jos jokin maa esimerkiksi sulkee ovensa kansainväliseltä adoptiolta, adoptiovanhemmalla ei voi olla oikeutta pyrkiä adoptoimaan siitä maasta. Jos tuomioistuimien päätetään, että lapsi, jonka adoptio on todettu lainvastaiseksi, on palautettava biologisille vanhemmilleen, biologisen vanhemman oikeuden vanhemmuuteen on ylitettävä adoptiovanhemman halu vanhemmuuteen.

Menneisyydessä väitettiin, että lapsen paras paikka on hänen biologisessa perheessään, on hyvällä syyllä arvosteltu taantumukselliseksi. Väite nähtiin vanhakantaisena, koska siinä asetettiin etusijalle perinteiset käsitykset geneettisistä siteistä. Perustuihan ajatus, että biologiset siteet voittavat kaikki muut siteet, samanlaiseen biologiseen determinismiin kuin rasismi ja kastiajattelu. Pahimmillaan adoption vastustus ilmenee epäluuloa lapsen geeniperimää kohtaan. Ajateltiin, että lapsi voisi tuoda uuteen perheeseensä geneettistä huonomuuttoa, kenties rikollisuutta, eikä häntä siksi pitäisi päästää sinne. Adoptio oli tuolloin rohkeaa suhteiden avaamista ja jopa radikaali teko, jossa ylitettiin rotujen, luokkien ja muiden ryhmien välisiä rajoja.

Nykyään lapsen pysymistä biologisessa perheessään perustellaan toisin. Silti nykyinen perustelu edelleen ymmärretään väärin ja jopa esitetään virheellisesti tuonaan etisenä perusteluna. Nykyisessä perustelussa on kuitenkin kaksi eri ajatuskulkua. Yhtäältä meillä on yhä enemmän tietoa siitä, mikä on parasta niin lapsen kuin syntymääidinkin henkisellevä hyvinvoinnille. Toisaalta halutaan tarkastella kriittisesti adoptiojärjestelmän rakennetta ja sen olennaista epäoikeudenmukaisuutta, jossa yhden osapuolen, adoptioerheen, edut painavat enemmän kuin toisten.

Nykyuotoisen adoptio toiminnan jatkumista puolustetaan puhumalla miljoonista lapsista, jotka viruvat vailla vanhempia. Nämä lapset kyllä viruvat toimimattomissa sosiaalipalvelujärjestelmissä, mutta he ovat tyypillisesti sellaisia lapsia, joita adoptiohakijat eivät halua. Pulaa on terveistä pikkulapsista, jotka ovat kuin se ”tyhjä taulu”, johon adoptiohakijat haluaisivat kirjoittaa tarinan rakastavasta perheestä. Niin kauan kuin adoptio instituutioon perustuu niiden tarpeisiin, joilla on valtaa, ja ohittaa pitkälti niiden tarpeet, joilla valtaa ei ole, se mahdollistaa sen, että biologisia perheitä – kuten intialaisen lambada-heimon jäseniä – painostetaan luopumaan lapsista, joista he eivät muuten olisi ajatelleet luopua.

Olet kritisoinut voimakkaasti adoptioalan korruptiota ja ilmiötä, jossa orpolapsia ”luodaan” rikkaiden maiden kysynnän tyydyttämiseksi. Mita sanoisit adoptiohakijoille ja palvelunantajille, jotka haluavat valittaa tätä ja varmistaa, että heidän yhteistyökumppaninsa ovat rehellisiä – miten se voisi parhaiten onnistua?

Tunnollisimmatkaan adoptiohakijat eivät voi välttää korruptiota, joka tuo ulkopuolisen välittäjän köyhän naisen ovelle ja suostuttelee tämän luopumaan lapsestaan rahalla ja/tai lupailemalla lapselle parempaa tulevaisuutta. Vaikka adoptioerhe saisikin lapsen mukana paperit, jotka todistavat, että biologinen perhe on suostunut luopumaan lapsesta, lapsi on silti saattanut tulla virallisesti hyväksytyyn lastenkotiin ulkopuolisilta välittäjiltä, jotka ovat painostaneet biologista perheitä. Tällainen korruptio on väistämätöntä, kun ajatellaan biologisten perheiden köyhyyttä ja kansainvälisessä adoptiossa liikkuvia suuria rahasummia.

Ei myöskään ole mahdollista varmistaa, että se, mitä adoptiolapsillemme kerromme, on totta ja että heidän biologiset perheensä eivät itse asiassa etsi heitä. Tämä toinen korruptio, jossa päädyimme epävarmalle maaperälle omien lastemme kanssa, on väistämätön, kun ajatellaan valtavaa eroa adoptiovanhempien ja lapsesta luopuvien vanhempien vallassa. Intiassa äidillä on lapsen luovutuksen jälkeen kaksi kuukautta harkinta-aikaa, minkä jälkeen hän menettää kaikki oikeutensa. Jos syntymä-äideillä olisi vaikutusvaltaisen järjestö, ei ole mitään syytä olettaa, että se suostuisi järjestelyyn, jossa äidit menettävät kaikki oikeudet pitää yhteyttä lapsiinsa. Tällä hetkellä sellaista järjestöä ei ole, eikä biologisilla äideillä ole minkäänlaista valtaa vaikuttaa adoptioon järjestelmänä.

Haluaisin, että adoptiotarinoissa annettaisiin adoptiohakijoille rehellisempi kuva siitä, että he ovat solmimassa suhteen, joka perustuu epäoikeudenmukaisuuteen ja jota hämärtää se, miten paljon jätetään kertomatta. Tästä seuraa, että meillä adoptiovanhempien on vastuu siitä, että käytämme oman valta-asemamme tuomia mahdollisuuksia adoptiotriadissa ja vaadimme

adoptioon suurempaa oikeudenmukaisuutta ja avoimuutta.

Haluan tuoda vielä esiin, että ajatteluuni kansainvälisestä adoptiosta ovat suuresti vaikuttaneet David ja Desiree Smolinin kirjoitukset aiheesta. <http://fleasbiting.blogspot.com/> Adoptoitujen näkökulmaan olen tutustunut sivustolla Land of Gazillion Adoptees: <http://landofgazillionadoptees.com/>

.....

"Yleisesti ajatellaan, että aikuistuessaan lapsi jättää taakseen adoption mahdollisesti aiheuttamat ristiriidat. Että adoptio tuo mukanaan onnellisen lopun."

MRIDULA KOSHY on intialainen kirjailija ja adoptioäiti. Hänen adoptioaiheinen romaaninsa *Not Only The Things That Have Happened* (2012) on saatavilla myös sähkökirjana nimellä *Lost Boy*. Mridula Koshy'n laajempi haastattelu on Adoptioerheiden nettisivuilla.